

641025 - ΟΙ ΙΔΙΩΤΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΩΣ ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ
(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Φιλοσοφική		
ΤΜΗΜΑ	Γαλλικής γλώσσας και φιλολογίας		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	641025	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Γ', Ε, Ζ' εξαήμερο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Οι ιδιωτισμοί στη διδασκαλία της γαλλικής ως ξένης γλώσσας και στη μετάφραση		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ	
	3	4	
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Ειδικού υποβάθρου (ΜΕΕ)		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	-		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Γαλλική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://eclass.uoa.gr/courses/FRL249/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα
<p>Στόχοι: Το μάθημα έχει ως στόχο να εξοικειώσει τους φοιτητές/τις φοιτήτριες με το φαινόμενο της παγίωσης στη γλώσσα. Πρόκειται συγκεκριμένα για μια πρώτη προσέγγιση με παγιωμένες εκφράσεις της γαλλικής. Η προσέγγιση γίνεται με βάση σημασιο-συντακτικά κριτήρια.</p> <p>Μαθησιακά αποτελέσματα: Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές αναμένεται να είναι σε θέση να γνωρίζουν βασικές έννοιες και τεχνικές για την προσέγγιση του</p>

	<p>γραπτού λόγου. Συγκεκριμένα να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν την παγίωση σε επίπεδο πρότασης και φράσης. • βρίσκουν την ισοδύναμη έκφραση στη μητρική τους γλώσσα με βάση πληροφορίες που δίνονται γι' αυτήν • διδάξουν την παγίωση στην σχολική τάξη με βάση τεχνικές που προσαρμόζονται στο μαθητικό τους κοινό.
Γενικές Ικανότητες	
	<ul style="list-style-type: none"> • Εμβάθυνση στη γαλλική γλώσσα • Αντιπαραβολική μελέτη γαλλικής-ελληνικής • Χρήση λεξικών για την εντόπιση πληροφοριών σχετικών με παγιωμένες εκφράσεις • Χρήση πηγών στο ίντερνετ για τον εντοπισμό σάιτ όπου διδάσκεται η παγίωση • Κριτική θεώρηση των παραπάνω πηγών • Δημιουργία διαίσθησης στην ξένη γλώσσα • Σύνταξη ατομικών ή ομαδικών εργασιών.

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

<p>Διάρθρωση του μαθήματος</p> <p>1^η εβδομάδα:</p> <p>Ορολογία – Τύποι παγίωσης – προσέγγιση του φαινομένου της παγίωσης</p> <p>Δίνουμε παραδείγματα παγιωμένων εκφράσεων και ορίζουμε την παγίωση με βάση σημασιο-συντακτικά κριτήρια. Διαχωρίζουμε μεταξύ παγίωσης σε επίπεδο πρότασης (παροιμίες και σύνθετα ρήματα) και παγίωσης σε επίπεδο φράσης (σύνθετα ουσιαστικά, επίθετα, επιρρήματα, σύνθετες προθέσεις). Συνοψίζουμε διαπιστώνοντας ότι σε όλα τα μέρη του λόγου υπάρχει παγίωση.</p> <p>2^η εβδομάδα:</p> <p>Μετάφραση των παγιωμένων εκφράσεων – μελέτη παραμέτρων – στρατηγικές μετάφρασης.</p> <p>Μελέτη παραμέτρων όπως το συγκείμενο, το ερμήνευμα, τα επίπεδα λόγου, η συνυποδήλωση (θετική ή αρνητική), το επιχείρημα ή το συναίσθημα που 'μεταφέρει' μια έκφραση, η συχνότητα εμφάνισής της στην γλώσσα-πηγή αλλά και στη γλώσσα-στόχο, η έκφραση της επίτασης (υπερβολής), η εικόνα/μεταφορά, τα τυχόν πολιτισμικά στοιχεία μιας παγιωμένης έκφρασης, με στόχο την κατανόηση αλλά και απόδοσή της σε οποιαδήποτε γλώσσα (εδώ, ενδεικτικά, στα ελληνικά).</p> <p>Γίνεται αναφορά σε έννοιες όπως η ισοδυναμία και η διαίσθηση σε μητρική αλλά και στην ξένη γλώσσα. Εντοπίζονται τρεις τύποι ισοδυναμίας (ολική, μερική, μηδενική).</p> <p>3^η εβδομάδα:</p> <p>Η διδακτική των παγιωμένων εκφράσεων – έρευνα – προτεινόμενες ασκήσεις</p> <p>Μελέτη ασκήσεων για τη διδασκαλία παγιωμένων εκφράσεων όπως συντάχθηκαν σε έρευνα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο μεταπτυχιακής εργασίας. Καταγράφονται οι</p>
--

παρατηρήσεις των φοιτητών και βελτιώσεις που προτείνονται. Εξετάζονται άλλοι τρόποι διδασκαλίας των παγιωμένων εκφράσεων.

4^η εβδομάδα:

Οι παγιωμένες εκφράσεις στα λεξικά και στο διαδίκτυο

Καταγράφεται ο τρόπος παρουσίασης και οι (ελλιπείς) πληροφορίες που παρέχονται τόσο στα μονόγλωσσα λεξικά για παγιωμένες εκφράσεις των Rey-Chantreau και Chollet-Robert, παραδοσιακό και σύγχρονο, όσο και στο δίγλωσσο εξαντλημένο λεξικό για παγιωμένες εκφράσεις του Γ. Χριστοδουλάκη. Παρατίθενται επίσης αποσπάσματα από ιστοσελίδες (εκπαιδευτικές και μη) αφιερωμένες στους ιδιωτισμούς αλλά και απεικονίσεις των ιδιωτισμών μέσα από σκίτσα.

5^η εβδομάδα:

Θέματα εξετάσεων - λύσεις

Παρατίθενται παλαιότερα θέματα εξετάσεων με τις λύσεις τους. Στα θέματα αυτά, αφού δοθεί το συγκεκριμένο, ζητάται από τους φοιτητές να σημειώσουν το επίπεδο λόγου, το ερμηνευμα που θα έδινε ένα λεξικό και να κάνουν σημασιο-συντακτικά σχόλια για την παγίωση και σχόλια για την προτεινόμενη ισοδύναμη έκφραση κατά την απόδοση στα ελληνικά.

6^η εβδομάδα:

Τυπολογία στην παγίωση

Γίνεται εμβάθυνση στο φαινόμενο της παγίωσης και σχηματική παρουσίασή του μέσα από την καταγραφή της συντακτικής δομής του. Δίνεται συγκεκριμένα αναλυτική τυπολογία των σύνθετων (παγιωμένων) ουσιαστικών, επιθέτων, προθέσεων και συνδέσμων. Στη συνέχεια αναλύονται συντακτικά τα σύνθετα (παγιωμένα) επιρρήματα και τα σύνθετα (παγιωμένα) ρήματα. Γίνεται διαχωρισμός ανάμεσα σε παγιωμένα ρήματα πλήρους περιεχομένου και κενών περιεχομένου όπως το *έχω* και το *είμαι*.

7^η και 8^η εβδομάδα:

Το λεξικό των παγιωμένων εκφράσεων που συντάχθηκε στην τάξη. Διδακτική εφαρμογή.

Παρατίθενται στους φοιτητές αποσπάσματα από το ηλεκτρονικό μας λεξικό με αναφορά στις πηγές μας. Παρουσιάζονται ενδεικτικά εκφράσεις που αντλούνται από αυτό και οι πληροφορίες που δίνουμε, συγκεκριμένα οι παράμετροι (που έχουν ήδη αναφερθεί στο 2^ο μάθημα) και που εμφανίζονται συστηματικά στο ηλεκτρονικό λεξικό μας και απουσιάζουν συνήθως από τα συμβατικά λεξικά και που βοηθούν στον εντοπισμό της κατάλληλης ισοδυναμίας στα ελληνικά, την οποία επίσης προτείνουμε. Σημειώνονται επίσης διπλές ή πολλαπλές σημασίες μιας παγιωμένης έκφρασης. Αναφορά γίνεται επίσης στο φαινόμενο της «αποπαγίωσης».

Οι φοιτητές τεστάρουν μια διδακτική εφαρμογή (idiom.ioperm.org) που έγινε στο πλαίσιο του μαθήματος από παλαιότερους φοιτητές μας και μπορεί να συμβουλευτείται ηλεκτρονικά οποιοσδήποτε χρήστης (μέσω του Ανοικτού μαθήματος <http://opencourses.uoa.gr/courses/FRL4/>) για την εύρεση παγιωμένων εκφράσεων και τη

συστηματική παροχή πληροφοριών για κάθε έκφραση. Το υλικό αυτό έχει καταγραφεί ως γλωσσικός πόρος στο εθνικό αποθετήριο Clarin.el και βελτιώνεται συνεχώς με εργασίες.

9^η εβδομάδα:

Οι ιδιωτισμοί στη λογοτεχνία

Εξετάζονται οι ιδιωτισμοί στη γαλλική λογοτεχνία με αποσπάσματα από βιβλία παιδικής ή νεανικής λογοτεχνίας όπως *Les vacances du petit Nicolas (Οι διακοπές του μικρού Νικόλα)* των Sempé-Goscinnny και *Cabot-Caboche (ο Σκύλος)* του Pennac. Αφού εντοπιστεί η παγίωση τόσο σε επίπεδο πρότασης όσο και σε επίπεδο φράσης, μελετάται και σχολιάζεται το φαινόμενο αυτό που παρουσιάζεται σχηματικά και μέσα από πίνακες. Σημειώνεται στο τέλος η ισοδυναμία στα ελληνικά.

10^η – 13^η εβδομάδα:

Λίστες παγιωμένων εκφράσεων που εξετάστηκαν και λεξικό παγιωμένων εκφράσεων

Παρατίθενται οι εκφράσεις που εξετάστηκαν στην τάξη και η απόδοσή τους στα ελληνικά. Άλλες εκφράσεις που παρατίθενται επίσης αναμένουν την απόδοσή τους στα ελληνικά με βάση έρευνα που μπορεί να γίνει από τους φοιτητές. Κι αυτό γιατί στόχος του μαθήματος αυτού δεν είναι να διδαχθούν όσο το δυνατόν περισσότερες εκφράσεις αλλά να δοθούν τα εργαλεία στους φοιτητές ώστε οι ίδιοι αρχικά να εντοπίσουν ότι μια έκφραση που ακούνε ή διαβάζουν είναι παγιωμένη και στη συνέχεια στηριζόμενοι στο συγκεκριμένο να 'μαντέψουν' τη σημασία της έκφρασης αυτής. Για τον εντοπισμό της καλύτερης ισοδύναμης έκφρασης στα ελληνικά μπορεί να ανατρέξουν επίσης στο διαδίκτυο ή στα εξειδικευμένα λεξικά που προτείνονται στο μάθημα.

Μελετάται επίσης η λίστα των ιδιωτισμών όπως εμφανίζεται στο διαδίκτυο (<http://parolesfr.kiev.ua/idiomsfr.php?page=7>) και η οποία τροφοδότησε κατά ένα μεγάλο μέρος το δικό μας ηλεκτρονικό λεξικό.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ	Πρόσωπο με πρόσωπο
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ	<ul style="list-style-type: none"> • Διδασκαλία του μαθήματος στο εργαστήριο του Τμήματος με τη χρήση ίντερνετ και διαδραστικού πίνακα με βάση την τεχνική της ανεστραμμένης τάξης (την αναγωγή στο ήδη υπάρχον αναρτημένο υλικό πριν το μάθημα αυτό και τα σχόλια γι' αυτό κατά τη διάρκεια του μαθήματος). • Συμπλήρωση και διόρθωση λεξικογραφικής εφαρμογής (δίγλωσσου γαλλο-ελληνικού λεξικού). • Διδακτική προσέγγιση με βάση διδακτική εφαρμογή που περιλαμβάνει αυτοδιόρθωση σε ασκήσεις πολλαπλών επιλογών για τον εντοπισμό της καλύτερης ισοδυναμίας. • Υποστήριξη μαθησιακής διδασκαλίας, μέσω της ανάρτησης καθενός από τα 13 μαθήματα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα e-class.
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	

	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου
	Διαλέξεις (κλιμάκιο 30-40 φοιτητών)	39
	Προετοιμασία δημόσιας παρουσίασης εργασιών	30
	Μελέτη (ανάγνωση αναρτημένου υλικού στο διαδίκτυο) και απάντηση σε ερωτήσεις κατανόησης	31
	Σύνολο μαθήματος	100 ώρες
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	<p>Γλώσσα αξιολόγησης: η γαλλική για όλους τους φοιτητές</p> <p>Μέθοδος αξιολόγησης:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Προαιρετικά, γραπτή εργασία όπου θα γίνεται απεικόνιση ή επεξεργασία ιδιωτισμών μέσω powerpoint • της συμπλήρωσης ενός ήδη υπάρχοντος δίγλωσσου ηλεκτρονικού λεξικού παγιωμένων εκφράσεων • γραπτού κειμένου που επιλέγουν οι φοιτητές <p>(βαθμός που προστίθεται στο βαθμό της τελικής γραπτής εξέτασης:: 1 μονάδα).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Γραπτή τελική εξέταση 	

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ-ΣΥΜΕΩΝΙΔΗ Ά.-Α. ΕΥΘΥΜΙΟΥ 2006. *Οι στερεότυπες εκφράσεις της Νέας ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας*, Αθήνα : Πατάκης.

ΔΙΑΚΟΓΙΩΡΓΗ Κ. & Α. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ 2002. « Οι στερεότυπες προτάσεις και η επεξεργασία τους από παιδιά σχολικής ηλικίας ». *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα*. Πρακτικά της 22ης ετήσιας συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ., 27-29 Απριλίου 2001. Θεσσαλονίκη, σσ. 180-191.

GALISSON R. 1984. *Les expressions imagées*, col. Pratique des langues étrangères. Les mots mode d'emploi, Clé international.

GALISSON R. 1984. *Dictionnaire de compréhension et de production des expressions imagées*. Paris: CLE International.

GONZÁLEZ-REY I. 2010. « La phraséodidactique en action : les expressions figées comme objet d'enseignement », In *La Clé des Langues*, Lyon : ENS. Disponible en ligne : <http://cle.ens->

lyon.fr/espagnol/la-phraseodidactique-en-action-les-expressions-figees-comme-objet-d-enseignement-92012.kjsp

GROSS G. 1996. *Les expressions figées en français : noms composés et autres locutions*, Paris : Ophrys.

GROSS, M. 1982. « Une classification des phrases figées du français », *Revue québécoise de linguistique*, vol. 11, n° 2, pp. 151-185. Disponible en ligne : <http://www.erudit.org/revue/rql/1982/v11/n2/602492ar.html?vue=resume>

GROSS M. 1988. « Les limites de la phrase figée », *Langages* 90 : 7-22. Disponible en ligne : http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/lgge_0458-726x_1988_num_23_90_1988

MOGORRON HUERTA P. 2010. Analyse du figement et de ses possibles variations dans les constructions verbales espagnoles. In *John Benjamins Publishing Company*. Disponible en ligne : <http://dti.ua.es/es/frasytram/documentos/analyse-du-figement.pdf>

ΜΟΥΣΤΑΚΗ Α., Οι ιδιωτισμοί στη διδασκαλία της γαλλικής ως ξένης γλώσσας και στη μετάφραση. Διαθέσιμο στο: <http://opencourses.uoa.gr/courses/FRL4/>

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ Ρ. 2012. *Les expressions figées en classe de langue, Étude contrastive français-grec moderne*, Athènes, Athènes, Master 2 franco-hellénique, Enseignants de langue en Europe : formation à la diversité linguistique et culturelle.

ΤΣΟΜΠΑΝΟΓΛΟΥ Α. 2013. *Étude contrastive de la symbolisation des couleurs dans les expressions figées de la langue anglaise, française et grecque. Applications didactiques*, Athènes, Master 2 franco-hellénique, Enseignants de langue en Europe : formation à la diversité linguistique et culturelle.

ΛΕΞΙΚΑ:

ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ, Σ. 2007. *Λεξικό των Ιδιωτισμών της Νέας Ελληνικής*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.

ΒΟΣΤΑΝΤΖΟΓΛΟΥ, Θ. 1998. *Αντιλεξικόν ή Ονομαστικόν της νεοελληνικής γλώσσας*.

<http://www.scribd.com/doc/60203465/Βοσταντζόγλου-Αντιλεξικόν-της-νεοελληνικής-γλώσσας>

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ, Α. 1995. *Λεξικό Νεοελληνισμών, ιδιωτισμοί, στερεότυπες μεταφορές, παρομοιώσεις, λέξεις και φράσεις*. Αθήνα: Γρηγόρης.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗΣ Ι. 1987. *Λεξικό γαλλικών ιδιωματικών εκφράσεων / Dictionnaire des gallicismes*, Αθήνα : Πατάκης.

Γαλλοελληνικό λεξικό, 2012. Αθήνα: Πατάκης (επιμέλεια Γ. Φ. Γαλάνης).

REY, A., S. CHANTREAU, 1989. *Dictionnaire des expressions et locutions*, Le Robert.

CHOLLET, J., J-M. ROBERT, 2007. *Les expressions idiomatiques*, Clé International.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ:

<http://www.tv5.org/TV5Site/jeunesse/quiz-1948-5-les-expressions-imagees-francaises-d-archibald.htm>

<http://www.expressio.fr/>

<http://www.ccdmd.qc.ca/ri/expressions/>

<http://www.bonjourdefrance.com/index/indexexpresidiom.htm>